

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความตรงและความเที่ยงของแบบวัดคุณภาพชีวิตของผู้ติดสารเสพติดในตัวอย่างชาวไทย ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด DAQOL

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัด DAQOL และ SF-36

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบความไวของแบบวัด DAQOL และ SF-36

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความตรงของแบบวัด DAQOL และ SF-36

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ติดสารเสพติด

ลักษณะ	จำนวน(ร้อยละ) (N=986)
อายุ (ปี)	(N=970)
18-20	265(27.3%)
21-30	460(47.4%)
31-40	191(19.7%)
41-50	43(4.4%)
มากกว่า 50 ปี	11(1.1%)
เพศ	
ชาย	774(78.5%)
หญิง	212(21.5%)
ระดับการศึกษา	
ไม่ได้ศึกษา	33(3.3%)
ประถมศึกษา	255(25.9%)
มัธยมศึกษา	550(55.8%)
ประกาศนียบัตร	110(11.2%)
ปริญญาตรี	38(3.9%)

ตารางที่ 1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ติดสารเสพติด

ลักษณะ	จำนวน(ร้อยละ) (N=986)
ระดับรายได้ (บาท)	(N=981)
ไม่มีรายได้	298(30.4%)
1-3,000	134(13.7%)
3,001-6,000	268(27.3%)
6,001-9,000	174(17.7%)
9,001-12,000	61(6.2%)
มากกว่า 12,000	46(4.7%)
โรคประจำตัว	
มี	135(13.7%)
ไม่มี	851(86.3%)
สารเสพติดชนิดต่าง ๆ ที่ใช้	
เฮโรอีน	147(14.9%)
ยาบ้า	801(81.2%)
แอลกอฮอล์	208(21.1%)
สารระเหย	64(6.5%)
กัญชา	269(27.3%)
ยาแก้ไอโคเดอีน	57(5.8%)
ยากล่อมประสาท	52(5.3%)
สี่คูณร้อย	39(4.0%)
สารเสพติดอื่น ๆ	27(2.7%)

ตารางที่ 1 (ต่อ) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ติดสารเสพติด

ลักษณะ	จำนวน(ร้อยละ) (N=986)
ชนิดยาเสพติดที่ใช้	
ยาบ้า	477(48.4%)
เฮโรอีน	49(5.0%)
กัญชา	60(6.1%)
สารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นยาบ้า เฮโรอีนและกัญชา)	5(0.5%)
ยาบ้าและเฮโรอีน	28(2.8%)
ยาบ้าและกัญชา	31(3.1%)
ยาบ้าและสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นเฮโรอีนและกัญชา)	139(14.1%)
เฮโรอีนและกัญชา	5(0.5%)
เฮโรอีนและสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นยาบ้าและกัญชา)	5(0.5%)
กัญชาและสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นยาบ้าและเฮโรอีน)	55(5.6%)
ยาบ้า เฮโรอีน และกัญชา	10(1.0%)
ยาบ้า เฮโรอีน และสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นกัญชา)	14(1.4%)
เฮโรอีน กัญชาและสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นยาบ้า)	6(0.6%)
ยาบ้า กัญชาและสารเสพติดชนิดอื่น (ยกเว้นเฮโรอีน)	72(7.3%)
ยาบ้า เฮโรอีน กัญชาและสารเสพติดชนิดอื่น	30(3.0%)
จำนวนครั้งของการรักษาภายในระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา (ครั้ง)	
1	740(75.1%)
2-5	189(19.2%)
มากกว่า 5	57(5.8%)
การบำบัดรักษาในขั้นตอนต่าง ๆ	
ผู้ป่วยนอก	208(21.1%)
ผู้ป่วยในระยะถอนพิษยา	274(27.8%)
ผู้ป่วยในชั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ	317(32.2%)
ผู้ป่วยระยะติดตามผล	187(19.0%)

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 986 ราย พบว่า ร้อยละ 47.4 มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี และร้อยละ 27.3 อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 18-20 ปี นั่นคือโดยรวมแล้วผู้ป่วยร้อยละ 74.7 มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 78.5) การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่าคิดเป็นร้อยละ 85 ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 0-9,000 บาท (ร้อยละ 89.1) ตัวอย่างร้อยละ 86.3 เป็นผู้ไม่มีโรคประจำตัว ตัวอย่างซึ่งมีโรคประจำตัวรายงานว่าเป็น โรคหอบหืด ภูมิแพ้ และปวดเข่า ยาบ้าเป็นยาเสพติดซึ่งตัวอย่างใช้มากที่สุด (ร้อยละ 81.2) รองลงมาคือ กัญชา (ร้อยละ 27.3) มีการใช้สารเสพติดเดี่ยวมากกว่าการใช้สารเสพติดหลายชนิดรวมกัน ตัวอย่างรายงานที่ใช้สารเสพติดชนิดเดียวร้อยละ 60 ตัวอย่างส่วนใหญ่เข้ามาบำบัดรักษาเพียงครั้งเดียว (ร้อยละ 75.1) โดยตัวอย่างเป็นผู้ป่วยนอกระยะถอนพิษยา ผู้ป่วยในระยะถอนพิษยา ผู้ป่วยในชั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ ระยะติดตามผล ร้อยละ 21.1, 27.8, 32.2 และ 19.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัด DAQOL

การวิเคราะห์องค์ประกอบซึ่งเป็นเทคนิคทางสถิติ ที่มุ่งลดจำนวนตัวแปรที่มีอยู่จำนวนมากให้เหลือเป็นตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบที่มีจำนวนน้อยลง ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลว่าตัวแปรบางตัวอาจมีคุณสมบัติในการอธิบายลักษณะของข้อมูลเหมือน ๆ กันได้ ตัวแปรในลักษณะนี้อาจจะต้องตัดทิ้งไป หรือถูกจัดรวมเข้ากลุ่มกันเป็นตัวแปรใหม่ เรียกว่า องค์ประกอบ (Factor) แบบวัดคุณภาพชีวิตของผู้ติดสารเสพติด (DAQOL) ซึ่งพัฒนาโดย เสาดาทหรือ โสคาติส (2548) มีคำถามทั้งหมด 79 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 18 มิติ ใน 7 ด้าน ในการศึกษาครั้งนี้ได้เพิ่มคำถามในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาอีกจำนวน 2 ข้อ ทำให้มีคำถามรวมทั้งรวม 81 ข้อ

ตารางที่ 2 KMO and Bartlett's Test

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.939
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	39647.530
	df	3240
	Sig.	.000

จากตารางที่ 2 ค่า Kaiser-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.939 ซึ่งมีค่าใกล้ 1 แสดงว่าคำถามแต่ละข้อมีความสำคัญ จึงสามารถนำมาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของคำถามมาใช้เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแบบสอบถาม DAQOL เป็นแบบวัดคุณภาพชีวิตโดยรวมไม่มีการพัฒนาคำถามให้เจาะจงกับชนิดของสารเสพติดที่ผู้ป่วยใช้ ทั้ง ๆ ที่จริงแล้วผู้ป่วยที่ใช้สารเสพติดต่างชนิดกัน จะมีอาการถอนพิษยาที่ต่างกัน ลักษณะในการดำเนินชีวิตก็อาจจะต่างกัน จึงน่าจะมีการพัฒนาแบบวัด DAQOL ในขั้นต่อไป โดยพัฒนาแบบวัดในบางมิติ เช่น มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา เป็นต้น แยกเฉพาะสารเสพติด ในขั้นแรกอาจจะพัฒนาคำถามการปลอดจากอาการถอนพิษยาสำหรับสารเสพติด 3 ตัว คือ เฮโรอีน ยาบ้า และกัญชา เพราะเป็นสารเสพติด 3 ตัวแรกที่มีการใช้มากที่สุด

ตารางที่ 3 แสดงค่าไอเกนท์จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อใช้เกณฑ์จำนวนไอเกนท์ที่มากกว่า 1 เพื่อระบุถึงจำนวนมิติ พบว่าจำนวนไอเกนท์ที่มากกว่า 1 มี 17 ตัว แสดงว่าน่าจะมี 17 มิติ

จากกราฟ Scree Plot (รูปที่ 2) เมื่อพิจารณาจุดที่โค้งของกราฟเริ่มจะเป็นแนวราบมี 2 จุด คือ 17 มิติ และ 21 มิติ ผู้วิจัยจึงได้สกัดองค์ประกอบที่ 17, 18, 19, 20 และ 21 มิติ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงอยู่ในภาคผนวก จ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาว่าแบบวัดควรประกอบด้วยกี่องค์ประกอบ มีดังต่อไปนี้

1. ค่าถามควรมีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป
2. ไม่มี cross loading หรือน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าสูง > 0.3 ในมากกว่าหนึ่งองค์ประกอบ
3. คำถามที่สามารถจัดเข้าพวกที่ได้นั้นสามารถอธิบายความหมายของปัจจัยได้ หรือมีคำถามแต่ละข้อที่ถูกจัดในด้านเดียวกันต้องมีความหมายที่สอดคล้องกัน

จากการทดลองสกัดองค์ประกอบดังกล่าวพบว่าคำตอบแบบ 21 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่วางไว้มากที่สุด และผลที่ได้สามารถแปลผลได้ง่าย ทั้ง 21 มิติสามารถอธิบายความแปรปรวนในคำถามต่าง ๆ ได้ร้อยละ 71.80

จากตารางที่ 4 และ 5 จะเห็นว่ามิติของแบบวัดที่ประกอบด้วยคำถามครบตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้ามี 8 มิติ คือ มิติการไม่พึงพิงยาเสพติด (Q3) มิติการนับถือตนเอง (Q5) มิติการทำงาน (Q9) มิติครอบครัว (Q11) มิติแหล่งเงิน (Q13) มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย (Q16) มิติจิตวิญญาณ (Q17) และ มิติคุณภาพชีวิตโดยรวม (Q18)

คำถามในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา (Q1.1-1.17) ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้นั้นอยู่แยกกันใน 3 มิติ ซึ่งอาการถอนพิษยาแบ่งออกเป็น 3 อาการหลัก คือ

1. ด้านอาการทางกายทั่วไป ประกอบด้วยคำถาม Q1.1-1.10 ยกเว้น Q1.6
2. ด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก ประกอบด้วยคำถาม Q1.11-1.12
3. ด้านอาการทางจิตเวช ประกอบด้วยคำถาม Q1.13-1.15

คำถามในข้อ Q1.7 (คุณมีอาการมือสั่นตัวสั่น) มีการ cross loading ในด้านอาการทางกายทั่วไปและด้านอาการทางจิตเวช แต่เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำถาม จึงน่าจะจัดอยู่ในด้านอาการทางกายทั่วไป

มิติความคิด ความจำ สมาธิ (Q6.1-6.4) แยกกันอยู่ใน 2 ส่วน เมื่อพิจารณาข้อคำถามอาจแบ่งได้ 2 มิติ คือ

1. มิติความจำ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 2 ข้อ คือ Q6.1 (คุณรู้สึกว่าคุณจำของคุณไม่ดี) และ Q6.4 (คุณรู้สึกว่าจำอะไรไม่ค่อยได้)

2. มิติความคิดและสมาธิ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 2 ข้อ คือ Q6.2 (คุณคิดว่าคุณมีสติพอที่จะสามารถควบคุมตัวเองได้) และ Q6.3 (คุณมีสมาธิในการคิดหรือทำสิ่งต่าง ๆ ได้)

มิติอารมณ์ (Q4.1-4.6) แยกกันอยู่ใน 2 ส่วน อาจแบ่งได้เป็น 2 มิติ คือ

1. มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า ประกอบด้วยคำถาม Q4.1-4.2 และ Q1.16 คำถามในข้อ Q1.16 (คุณรู้สึกเบื่อ หมดความสนใจหรือความสุขใจ) เป็นคำถามในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา แต่ผลการวิเคราะห์พบว่าอยู่รวมกลุ่มกับมิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า และเมื่อพิจารณาจากความหมายจึงจัดคำถามในข้อนี้ไว้ในมิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า

2. มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล ประกอบด้วยคำถาม Q4.3-4.6

มิติเพศสัมพันธ์ (Q10) มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ พบว่ามีการกระจายอยู่ในหลายมิติและส่วนใหญ่ มีน้ำหนักองค์ประกอบต่ำ ยกเว้นในข้อ Q10.1 (ความรู้สึกทางเพศของคุณลดลง) แต่กระจายไปอยู่ร่วมกับมิติความจำ และเมื่อพิจารณาจากความหมายของคำถามพบว่าไม่สามารถรวมกับมิติความจำได้จากเหตุผลข้างต้นคิดว่าควรมีการพิจารณาตัดมิติเพศสัมพันธ์ออก เพราะส่วนใหญ่ผู้ป่วยอาจไม่ตอบคำถามตามความเป็นจริง เนื่องจากวัฒนธรรมไทยที่ไม่พูดคุยเรื่องทางเพศอย่างเปิดเผย

ส่วนในมิติอื่น ๆ เมื่อใช้เกณฑ์ 3 ข้อข้างต้นในการพิจารณา ทำให้มีคำถามทั้งหมด 12 ข้อต้องมีการตัดออกดังนี้

1. Q1.6 (คุณสามารถขับถ่ายได้ตามปกติ) ในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา
2. Q1.17 (คุณรู้สึกอยากนอนมากตอนกลางวัน) ในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา
3. Q2.1 (คุณนอนหลับได้เต็มอิ่ม) ในมิติการนอนหลับพักผ่อน
4. Q7.2 (คุณมีความยุ่งยากในการประกอบกิจวัตรประจำวัน) ในมิติการดำเนินชีวิตประจำวัน
5. Q8.1 (นอกเหนือจากการรักษาอาการถอนพิษยา คุณจำเป็นต้องใช้ยาเพื่อรักษาอาการหรือโรคอื่น ๆ ที่เป็นอยู่) ในมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา
6. Q10.1 (ความรู้สึกทางเพศของคุณลดลง) ในมิติเพศสัมพันธ์
7. Q10.2 (คุณพอใจในชีวิตทางเพศของคุณ) ในมิติเพศสัมพันธ์
8. Q10.3 (คุณมีปัญหาในชีวิตทางเพศ) ในมิติเพศสัมพันธ์
9. Q12.4 (คุณรู้สึกว่าเพื่อน ๆ ไม่เห็นอกเห็นใจคุณ) ในมิติเพื่อนฝูง
10. Q14.2 (คุณรู้สึกว่าชีวิตเป็นอิสระ) ในมิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต
11. Q14.3 (คุณรู้สึกกังวลในเรื่องความปลอดภัยของตัวเอง) ในมิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต
12. Q15.3 (การเข้ารับการรักษาพยาบาลมีขั้นตอนที่ทำให้คุณรู้สึกยุ่งยาก) ในมิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม

โดยสรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบวัดพบว่ามีองค์ประกอบทั้งหมด 21 มิติ จากเดิมซึ่งตั้งสมมติฐานไว้ 18 มิติ แต่เนื่องจากในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาสามารถแยกได้เป็น 3 มิติ มิติความคิด ความจำ สมาธิ แยกได้เป็น 2 มิติ และมิติอารมณ์สามารถแยกได้เป็น 2 มิติ ส่วนในมิติเพศสัมพันธ์ได้มีการพิจารณาตัดออก แบบวัดสุดท้ายมีคำถามทั้งหมด 69 ข้อ แบ่งเป็น 21 มิติใน 7 ด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical domain) ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 5 มิติ
 - มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาด้านอาการทางกายทั่วไป (Absence of general withdrawal symptoms) มีคำถาม 9 ข้อ
 - มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (Absence of muskelo-

skeletal pain)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (Absence of psychiatric symptoms)	มีคำถาม 3 ข้อ
- มิติการนอนหลับพักผ่อน (Sleep and rest)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด (Independence on narcotics)	มีคำถาม 3 ข้อ
2. ด้านจิตใจ (Psychological domain) ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 5 มิติ	
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความรู้สึกซึมเศร้า (Absence of depression)	มีคำถาม 3 ข้อ
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความวิตกกังวล (Absence of anxiety)	มีคำถาม 4 ข้อ
- มิติการนับถือตนเอง (Self-esteem)	มีคำถาม 4 ข้อ
- มิติความจำ (Memory)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติความคิดและสมาธิ (Thinking and concentration)	มีคำถาม 2 ข้อ
3. ด้านระดับความเป็นอิสระของบุคคล (Level of independence) ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 3 มิติ	
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (Activities of daily living)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (Independence on treatment)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติการทำงาน (Work)	มีคำถาม 4 ข้อ
4. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 2 มิติ	
- มิติครอบครัว (Family)	มีคำถาม 5 ข้อ
- มิติเพื่อนฝูง (Friend)	มีคำถาม 3 ข้อ
5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) ประกอบด้วยมิติต่าง ๆ 4 มิติ	
- มิติแหล่งเงิน (Financial resources)	มีคำถาม 3 ข้อ
- มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต (Freedom, physical safety and security)	มีคำถาม 2 ข้อ
- มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (Health and social care)	มีคำถาม 3 ข้อ
- มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย (Home environment)	มีคำถาม 3 ข้อ
6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (Spirituality religion/personal beliefs) ประกอบด้วย 1 มิติ	
- มิติจิตวิญญาณ (Spiritual)	มีคำถาม 4 ข้อ
7. คุณภาพชีวิตโดยรวม (Overall quality of life)	มีคำถาม 4 ข้อ
คำถามทั้ง 69 ข้อแสดงในภาคผนวก ก	

ตารางที่ 3 ค่าไอเกนที่จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ

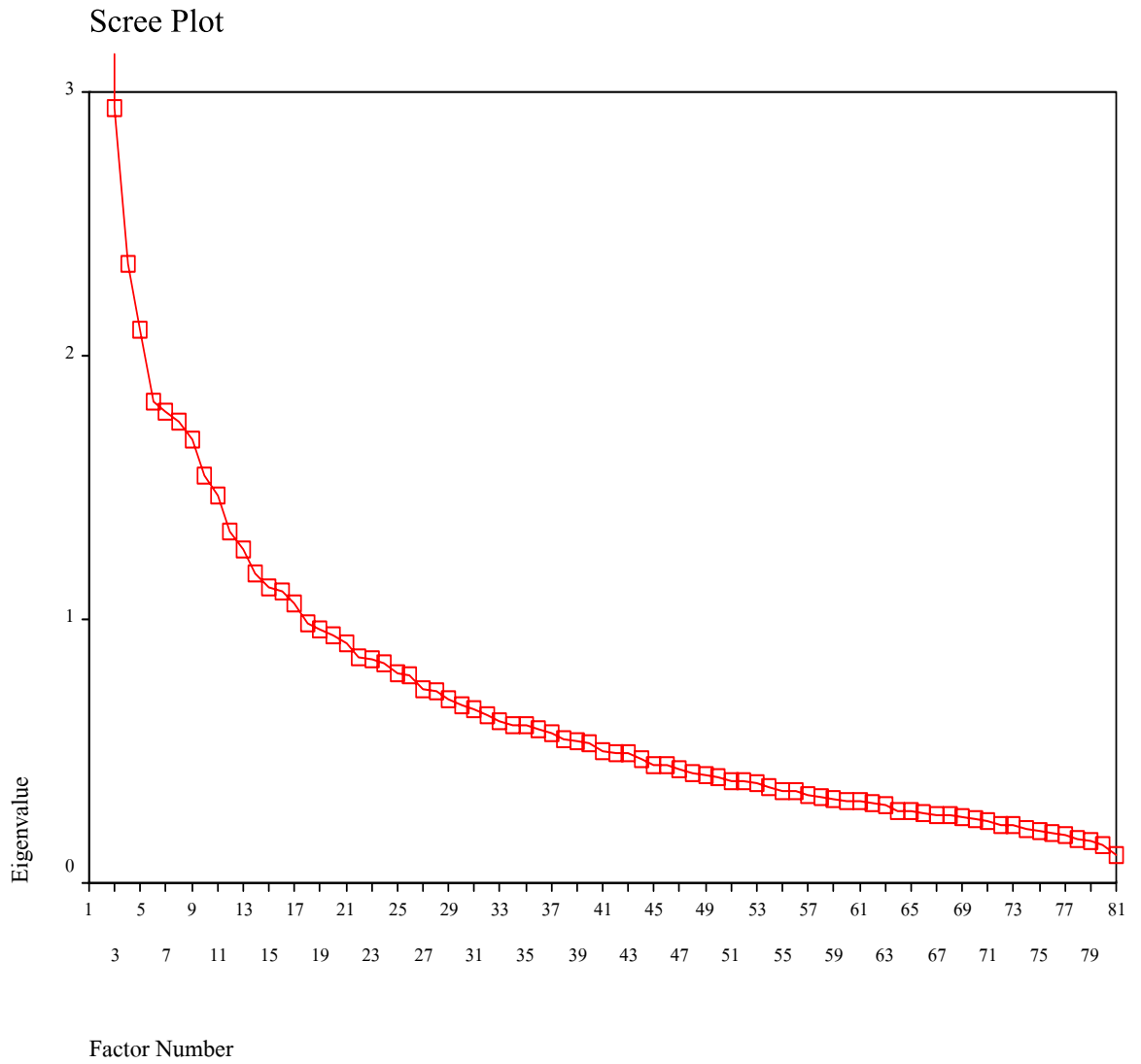
Factor	Initial Eigenvalues			Rotation Sums of Squared
	Total	% of Variance	Cumulative %	Loadings(a)
1	17.304	23.704	23.704	8.528
2	8.320	11.398	35.102	8.376
3	2.728	3.737	38.839	8.016
4	2.303	3.154	41.994	7.974
5	1.998	2.737	44.731	6.579
6	1.797	2.462	47.192	5.773
7	1.771	2.426	49.618	6.396
8	1.652	2.263	51.881	4.357
9	1.550	2.124	54.005	5.745
10	1.461	2.001	56.006	6.859
11	1.384	1.896	57.902	6.887
12	1.288	1.764	59.666	8.017
13	1.156	1.584	61.250	5.576
14	1.139	1.560	62.809	6.251
15	1.086	1.488	64.298	3.346
16	1.019	1.396	65.694	1.417
17	1.001	1.371	67.065	5.041
18	.937	1.284	68.348	
19	.868	1.190	69.538	
20	.828	1.134	70.672	
21	.825	1.130	71.802	
22	.804	1.101	72.903	
23	.778	1.066	73.969	
24	.766	1.049	75.019	

Extraction Method: Maximum Likelihood.

a When factors are correlated, sums of squared loadings cannot be added to obtain a total variance.

หมายเหตุ ตารางแสดงเฉพาะ 24 องค์ประกอบ

รูปที่ 2 กราฟ Scree Plot

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบของคำถามในแบบสอบถาม DAQOL

ด้าน	จำนวน คำถาม เริ่มต้น	คำถามที่มีน้ำหนักองค์ประกอบในเมทริกซ์รูปแบบ (Pattern matrix) มากกว่า 0.3 (ตัวเลขท้ายข้อคือน้ำหนักองค์ประกอบ)
1. มิติคุณภาพชีวิตโดยรวม	4	Q18.1(0.807), Q18.2(0.788), Q18.3(0.457), Q18.4(0.638)
2. มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยา 2.1 ด้านอาการทางกายทั่วไป 2.2 ด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก 2.3 ด้านอาการทางจิตเวช	17	Q1.1(0.627), Q1.2(0.639), Q1.3(0.421), Q1.4(0.546), Q1.5(0.553), Q1.7(0.343), Q1.8(0.348), Q1.9(0.441), Q1.10(0.319) Q1.11(0.801), Q1.12(0.802) Q1.13(0.864), Q1.14(0.849), Q1.15(0.373)
3. มิติการนอนหลับพักผ่อน	3	Q2.2(0.661), Q2.3(0.930)
4. มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด	3	Q3.1(0.831), Q3.2(0.965), Q3.3(0.688)
5. มิติอารมณ์ 5.1 ด้านความรู้สึกรู้สึกซึมเศร้า 5.2 ด้านความวิตกกังวล	6	Q4.1(0.721), Q4.2(0.694), Q1.16(0.408) Q4.3(0.392), Q4.4(0.721), Q4.5(0.375), Q4.6(0.562)
6. มิติการนับถือตนเอง	4	Q5.1(0.677), Q5.2(0.772), Q5.3(0.613), Q5.4(0.614)
7. มิติการคิด ความจำ สมาธิ 7.1 มิติความจำ 7.2 มิติความคิดและสมาธิ	4	Q6.1(0.497), Q6.4(0.553) Q6.2(0.607), Q6.3(0.499)
8. มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	3	Q7.1(0.689), Q7.3(0.630)
9. มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	3	Q8.2(0.614), Q8.3(0.511)
10. มิติการทำงาน	4	Q9.1(0.622), Q9.2(0.773), Q9.3(0.893), Q9.4(0.664)
11. มิติเพศสัมพันธ์	3	แยกอยู่ในมิติอื่น
12. มิติครอบครัว	5	Q11.1(0.439), Q11.2(0.742), Q11.3(0.819), Q11.4(0.670), Q11.5(0.703)
13. มิติเพื่อนฝูง	4	Q12.1(0.483), Q12.2(0.740), Q12.3(0.699)
14. มิติแหล่งเงิน	3	Q13.1(0.306), Q13.2(0.717), Q13.3(0.849)
15. มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต	4	Q14.1(0.430), Q14.4(0.487)

ตารางที่ 4 (ต่อ) การวิเคราะห์องค์ประกอบของคำถามในแบบสอบถาม DAQOL

ด้าน	จำนวน คำถาม เริ่มต้น	คำถามที่มีน้ำหนักองค์ประกอบในเมทริกซ์รูปแบบ (Pattern matrix) มากกว่า 0.3 (ตัวเลขท้ายข้อคือน้ำหนักองค์ประกอบ)
16. มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	4	Q15.1(0.592), Q15.2(0.910), Q15.4(0.728)
17. มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย	3	Q16.1(0.632), Q16.2(0.898), Q16.3(0.818)
18. มิติจิตวิญญาณ	4	Q17.1(0.608), Q17.2(0.828), Q17.3(0.937), Q17.4(0.884)

Extraction Method: Maximum Likelihood. Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

a Rotation converged in 16 iterations.

ตารางที่ 5 (ต่อ) Pattern Matrix ของแบบวัด DAQOL (แสดงเฉพาะน้ำหนักองค์ประกอบที่มากกว่า 0.10)

คำถาม	Factor																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
RQ13.3													.849							
RQ13.2													.717							
Q13.1					-.152								.306	.147	.119		-.106			
Q12.2														.740						
Q12.3														.699						
Q12.1			.149								-.158			.483					-.100	
Q10.2			.123		-.104						-.158			.224	.115					
Q7.1															.689					-.138
Q7.3															.630					
Q1.6					-.151							.114			.212					
RQ8.2								-.142								.614				-.102
RQ8.3																.511				
RQ8.1						.108										.223		-.111		.1
RQ6.4			.104													-.123		.553		-.146
RQ6.1		.122														-.120		.497		-.118
RQ10.1									-.104							.123	.108	.376		.115
RQ10.3										-.105						.164	.285			
RQ12.4											-.110		.239	.163			.239			
RQ15.3												-.146		-.135			.225	-.137		
RQ7.2								-.109					-.113	.112			.187	-.109		.1
RQ4.1																		-.721		
RQ4.2																		-.694		
RQ1.16						.122			-.117									-.408		
Q6.2																.182				-.607
Q6.3												-.185			.148		.113			-.499
RQ1.2																				.6
RQ1.1								-.135								.150				.6
RQ1.5						.108														.5
RQ1.4		.173														.105		-.110		.5
RQ1.9		.200						-.126												.4
RQ1.3		.208						-.108												.4
RQ1.8		.140											-.144							.3
RQ1.7	.145	.104				.302														.3
RQ1.10	.111	.226				.110								.128						.3
Q14.4	.102				-.117			-.156										-.120		-.158
Q14.1	.128		.122	-.106																
RQ14.3												-.110	.143			.108	.173			
Q14.2	.146				-.125						-.149			.131		-.158		-.138		

Extraction Method: Maximum Likelihood.
 Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.
 a Rotation converged in 26 iterations.

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบวัด DAQOL และ SF-36

ตารางที่ 6 ความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัด DAQOL และ SF-36

แบบวัดคุณภาพชีวิต DAQOL	จำนวนข้อ	N	Cronbach's α
<u>คุณภาพชีวิตโดยรวม</u>	4	984	0.85
<u>ด้านสุขภาพร่างกาย</u>	<u>19</u>		
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป	9	964	0.88
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก	2	977	0.85
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช	3	977	0.78
- มิติการนอนหลับพักผ่อน	2	983	0.80
- มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด	3	979	0.88
<u>ด้านจิตใจ</u>	<u>15</u>		
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความรู้สึกซึมเศร้า	3	978	0.80
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความวิตกกังวล	4	984	0.85
- มิติการนับถือตนเอง	4	983	0.86
- มิติความจำ	2	977	0.74
- มิติความคิดและสมาธิ	2	977	0.76
<u>ด้านระดับของความเป็นอิสระ</u>	<u>8</u>		
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	2	978	0.70
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	2	977	0.72
- มิติการทำงาน	4	975	0.89
<u>ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม</u>	<u>8</u>		
- มิติครอบครัว	5	975	0.85
- มิติเพื่อนฝูง	3	977	0.80
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>	<u>11</u>		
- มิติแหล่งเงิน	3	982	0.67
- มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต	2	979	0.72
- มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	3	981	0.80
- มิติสภาพแวดล้อมที่พอกอาศัย	3	983	0.88
<u>ด้านความเชื่อส่วนบุคคล</u>	<u>4</u>		
- มิติจิตวิญญาณ	4	980	0.91

ตารางที่ 6 (ต่อ) ความเที่ยง (Reliability) ของแบบวัด DAQOL และ SF-36

แบบวัดคุณภาพชีวิต SF-36	จำนวนข้อ	N	Cronbach's α
ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF)	10	973	0.85
ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP)	4	981	0.79
ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF)	2	983	0.47
ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE)	3	979	0.78
ด้านความเจ็บปวด (BP)	2	983	0.67
ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH)	5	978	0.77
ด้านพลังงาน (VT)	4	977	0.69
ด้านสุขภาพทั่วไป (GH)	5	978	0.79
คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (HT)	1	-	-

ตารางที่ 6 แบบวัด DAQOL มีค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha ส่วนใหญ่สูงกว่า 0.7 มิติแหล่งเงินมีความเที่ยงใกล้เคียงกับ 0.70 (0.67)

แบบวัด SF-36 ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha สูงกว่าหรือใกล้เคียงกับ 0.7 ในทุกมิติ ยกเว้นด้านการทำหน้าที่ทางสังคมมีความเที่ยงต่ำที่สุด (0.47)

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบความไวของแบบวัด DAQOL และ SF-36

ตารางที่ 7 การทดสอบความไวของแบบวัด DAQOL และ SF-36

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL	$\bar{x} \pm SD$ วันที่ 1	$\bar{x} \pm SD$ วันที่ 12	P-Value	Effect size
ด้านสุขภาพร่างกาย				
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้าน อาการทางกายทั่วไป	4.42±0.58	4.46±0.48	0.518	0.08
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้าน ระบบกล้ามเนื้อและกระดูก	4.01±0.98	4.10±0.93	0.347	0.12
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้าน อาการทางจิตเวช	4.69±0.65	4.80±0.58	0.019	0.31
- มิติการนอนหลับพักผ่อน	3.64±1.06	3.62±1.06	0.890	-0.02
- มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด	4.57±0.61	4.70±0.54	0.029	0.28
ด้านจิตใจ				
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความรู้สึก ซึมเศร้า	3.98±0.85	4.15±0.68	0.086	0.22
- มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความวิตก กังวล	3.77±0.95	3.91±0.81	0.183	0.17
- มิติการนับถือตนเอง	2.92±0.88	3.31±0.90	<.001	0.49
- มิติความจำ	4.06±0.83	4.13±0.94	0.493	0.09
- มิติความคิดและสมาธิ	3.46±0.88	3.68±0.95	0.095	0.22
ด้านระดับของความเป็นอิสระ				
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.26±0.99	3.82±1.02	<.001	0.51
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	4.00±0.98	4.21±0.88	0.061	0.24
- มิติการทำงาน	3.48±0.83	3.80±0.91	0.004	0.39
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม				
- มิติครอบครัว	3.80±0.88	4.03±0.88	0.023	0.30
- มิติเพื่อนฝูง	3.32±0.76	3.58±0.92	0.035	0.27
ด้านสิ่งแวดล้อม				
- มิติแหล่งเงิน	3.37±0.75	3.55±0.85	0.058	0.25
- มิติความเป็นอิสระ ปลอดภัย ความ มั่นคงในชีวิต	3.36±0.95	3.61±0.99	0.077	0.23

ตารางที่ 7 (ต่อ) การทดสอบความไวของแบบวัด DAQOL และ SF-36

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL	$\bar{x} \pm SD$ วันที่ 1	$\bar{x} \pm SD$ วันที่ 12	P-Value	Effect size
- มีติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	3.59±0.80	3.77±0.81	0.083	0.22
- มีติสภาพแวดล้อมที่พ้ออาศัย	3.53±0.86	3.75±0.83	0.066	0.24
<u>ด้านความเชื่อส่วนบุคคล</u>				
- มีติจิตวิญญาณ	3.37±1.02	3.88±0.84	<.001	0.56
ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม	3.38±0.79	3.71±0.75	0.001	0.46
คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด SF-36				
- ด้านภาวะการทำงานองร่างกาย	80.57±17.84	83.36±19.03	0.244	0.15
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย	59.02±36.24	67.21±37.51	0.110	0.21
- ด้านความเจ็บปวด	72.25±23.15	79.03±17.79	0.018	0.32
- ด้านสุขภาพทั่วไป	59.92±22.02	63.47±19.49	0.139	0.19
- ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม	60.89±22.58	65.52±22.60	0.133	0.19
- ด้านพลังงาน	59.32±18.49	59.23±17.54	0.971	-0.01
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์	56.99±41.98	63.44±41.69	0.219	0.16
- ด้านสุขภาพจิตทั่วไป	61.97±18.88	65.83±17.39	0.060	0.25
- คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ	62.10±35.86	73.79±32.46	0.002	0.40

หมายเหตุ

1. สถิติที่ใช้คือ Paired t-test โดย $\alpha = 0.05$

2. DAQOL ทุก scale คะแนนเต็มมีพิสัย 1-5

3. SF-36 มีคะแนนเต็ม 0-100

4. Effect size คำนวณจากสูตร $D/s.d.$

โดยที่ D หมายถึง ความแตกต่างของคะแนนระหว่างการวัด 2 ครั้ง

s.d. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความแตกต่างของคะแนนระหว่างการวัด 2 ครั้ง

ตารางที่ 7 แสดงความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของแบบวัด DAQOL และ SF-36 โดยเปรียบเทียบค่าคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 62 ราย เมื่อเข้ารับการรักษาได้ 1 วัน และ 12 วัน พบว่าคะแนนจากแบบวัด DAQOL เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเข้ารับการรักษาได้ 12 วัน ในมิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด มิติการนับถือตนเอง มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน มิติการทำงาน มิติครอบครัว มิติเพื่อนฝูง มิติจิตวิญญาณ และด้านคุณภาพชีวิต โดยรวม ส่วนมิติที่ไม่มีความแตกต่างกัน คือ มิติการนอนหลับพักผ่อน มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความรู้สึกซึมเศร้า มิติอารมณ์ด้านการปลอดจากความวิตกกังวล มิติความจำ มิติความคิดและสมาธิ มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา มิติแหล่งเงิน มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม และมิติสภาพแวดล้อมที่ปกอาศัย เนื่องจากมีเวลานี้จำเป็นต้องใช้เวลามากกว่า 12 วัน จึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หรือมิติต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการรักษาในสถานพยาบาลเพียงอย่างเดียว คือ ต้องใช้วิธีการอื่นร่วมด้วย เช่น การฝึกงานอาชีพ (งานบำบัด) การสวดมนต์ การเข้ากลุ่มจิตบำบัด (จิตบำบัด) การสร้างแรงเกื้อหนุนจากสังคม และการให้ผู้ป่วยได้เข้าถึงการบริการของสังคม มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไปและด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูกพบว่าไม่มีความแตกต่างเช่นเดียวกันทั้ง ๆ ที่ 2 มิตินี้ น่าจะมีความแตกต่าง แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (ผู้ป่วยตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 คือเป็นผู้ที่กระทำความผิดในคดียาเสพติดในส่วนของผู้เสพ/ผู้ติดและมีคำสั่งศาลให้เข้ารับการรักษาในสถานบำบัดเป็นเวลา 4 เดือน) ช่วงเวลาที่ผู้ป่วยโดนจับกุมจนกระทั่งมีคำสั่งศาลส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 14 วัน ในช่วงดังกล่าวผู้ป่วยจะโดนกักขังชั่วคราว ทำให้หลังจากศาลมีคำสั่งให้มาบำบัดผู้ป่วยจะไม่ค่อยมีอาการถอนพิษยาแล้วเพราะส่วนใหญ่อาการถอนพิษยาจะปรากฏชัดในช่วง 2 อาทิตย์แรกที่หยุดใช้ยา จึงไม่พบความแตกต่างใน 2 มิตินี้ สำหรับแบบวัด SF-36 พบว่ามีความแตกต่าง 2 ด้าน คือด้านความเจ็บปวด และด้านคำถามเปรียบเทียบสุขภาพ

เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ Effect size ของ Cohen (1988) ที่ระบุว่า Effect size ประมาณ 0.2 ถือว่ามี Effect size ต่ำ Effect size ประมาณ 0.5 ถือว่ามี Effect size ปานกลาง Effect size มากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 ถือว่ามีขนาดสูง สรุปได้ว่า มิติการนับถือตนเอง (0.49) มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (0.51) มิติจิตวิญญาณ (0.56) และด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (0.46) ของแบบวัด DAQOL มี Effect size ในขนาดปานกลาง ส่วนมิติอื่น ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36 ที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น มี Effect size ในขนาดที่ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบ Effect size ของแบบวัด DAQOL กับ SF-36 พบว่า

- ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวมของแบบวัด DAQOL (0.46) กับด้านคำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (Reported Health Transition) (0.40) ของแบบวัด SF-36 พบว่ามีค่า Effect size ในระดับปานกลางพอ ๆ

กัน

- เมื่อเปรียบเทียบ Effect size ด้านจิตใจ ได้แก่ มติการนับถือตนเอง (0.49) ของแบบวัด DAQOL กับด้านสุขภาพจิตทั่วไป (Mental Health) (0.25) ของแบบวัด SF-36 พบว่า ความแตกต่างของคะแนนก่อน-หลังการรักษาในเรื่องการนับถือตนเองของแบบวัด DAQOL มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และมีค่า Effect size อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสุขภาพจิตทั่วไปของแบบวัด SF-36 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและมีค่า Effect size ต่ำ แสดงว่าแบบวัด DAQOL ด้านการนับถือตนเองมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

- เมื่อเปรียบเทียบ Effect size ด้านระดับความเป็นอิสระ ได้แก่ มติการดำเนินชีวิตประจำวัน (0.51) และมติการทำงาน (0.39) ของแบบวัด DAQOL กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (Social Functioning) (0.19) ของแบบวัด SF-36 พบว่า ความแตกต่างของคะแนนก่อน-หลังการรักษาด้านระดับความเป็นอิสระ ของแบบวัด DAQOL มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และมีค่า Effect size อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ของแบบวัด SF-36 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และมีค่า Effect size ต่ำ แสดงว่าแบบวัด DAQOL มีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

- ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในมิตีครอบครัวและมิติเพื่อนฝูงของ DAQOL พบว่ามีคะแนนหลังการรักษาสูงกว่าก่อนการรักษา อาจเป็นเพราะการรักษาทำให้ผู้ป่วยมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อบุคคลรอบข้าง ซึ่ง 2 มิตินี้ไม่มีอย่างชัดเจนใน SF-36

- ด้านความเชื่อส่วนบุคคลในมิติจิตวิญญาณของ DAQOL พบว่ามีคะแนนหลังการรักษาสูงกว่าก่อนการรักษา อาจเป็นเพราะการมีกิจกรรมกลุ่มศาสนาในขณะที่บำบัดทำให้ผู้ป่วยรู้จักหาแนวทางให้จิตใจสงบ แต่มิตินี้ไม่มีใน SF-36

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความตรงของแบบวัด DAQOL และ SF-36

1.ความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity)

ตารางที่ 8 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของ DAQOL และ SF-36 (N=986)

DAQOL	SF-36								
	PF	RP	BP	GH	SF	VT	RE	MH	HT
1.ด้านสุขภาพร่างกาย									
มิติการ ปลอดภัย อาการนอน พิษยาด้าน อาการทาง กายทั่วไป	.327 (P<.001)	.348 (P<.001)	.474 (P<.001)	.419 (P<.001)	.243 (P<.001)	.373 (P<.001)	.331 (P<.001)	.365 (P<.001)	.201 (P<.001)
มิติการ ปลอดภัย อาการนอน พิษยาด้าน ระบบ กล้ามเนื้อ และกระดูก	.297 (P<.001)	.316 (P<.001)	.518 (P<.001)	.389 (P<.001)	.213 (P<.001)	.375 (P<.001)	.301 (P<.001)	.355 (P<.001)	.202 (P<.001)
มิติการ ปลอดภัย อาการนอน พิษยาด้าน อาการทาง จิตเวช	.205 (P<.001)	.193 (P<.001)	.289 (P<.001)	.282 (P<.001)	.217 (P<.001)	.296 (P<.001)	.235 (P<.001)	.356 (P<.001)	.124 (P<.001)
มิติการนอน หลับพักผ่อน	.205 (P<.001)	.305 (P<.001)	.401 (P<.001)	.365 (P<.001)	.176 (P<.001)	.389 (P<.001)	.302 (P<.001)	.420 (P<.001)	.176 (P<.001)
มิติการไม่ พึงพิง ยาเสพติด	.239 (P<.001)	.324 (P<.001)	.413 (P<.001)	.386 (P<.001)	.291 (P<.001)	.368 (P<.001)	.331 (P<.001)	.354 (P<.001)	.218 (P<.001)

ตารางที่ 8 (ต่อ) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของ DAQOL และ SF-36

(N=986)

DAQOL	SF-36								
	PF	RP	BP	GH	SF	VT	RE	MH	HT
2. ด้านจิตใจ									
มติดอารมณ์ ด้าน ความรู้สึก ซึมเศร้า	.247 (P<.001)	.348 (P<.001)	.424 (P<.001)	.399 (P<.001)	.313 (P<.001)	.505 (P<.001)	.401 (P<.001)	.579 (P<.001)	.223 (P<.001)
มติดอารมณ์ ด้านความ วิตกกังวล	.282 (P<.001)	.364 (P<.001)	.471 (P<.001)	.389 (P<.001)	.333 (P<.001)	.500 (P<.001)	.408 (P<.001)	.561 (P<.001)	.203 (P<.001)
มติดการนับ ถือตนเอง	.173 (P<.001)	.249 (P<.001)	.248 (P<.001)	.428 (P<.001)	.211 (P<.001)	.436 (P<.001)	.284 (P<.001)	.462 (P<.001)	.294 (P<.001)
มติดความจำ	.258 (P<.001)	.333 (P<.001)	.352 (P<.001)	.408 (P<.001)	.231 (P<.001)	.416 (P<.001)	.348 (P<.001)	.387 (P<.001)	.220 (P<.001)
มติดความคิด และสมาธิ	.205 (P<.001)	.224 (P<.001)	.220 (P<.001)	.305 (P<.001)	.187 (P<.001)	.335 (P<.001)	.229 (P<.001)	.361 (P<.001)	.163 (P<.001)
3. ด้านระดับของความเป็นอิสระ									
มติดการดำเนิน ชีวิตประจำวัน	.130 (P<.001)	.103 (P=.001)	.118 (P<.001)	.164 (P<.001)	.115 (P<.001)	.149 (P<.001)	.103 (P=.001)	.190 (P<.001)	.050 (P=.115)
มติดการไม่ต้อง พึ่งพิงการ รักษา	.262 (P<.001)	.349 (P<.001)	.398 (P<.001)	.364 (P<.001)	.261 (P<.001)	.333 (P<.001)	.316 (P<.001)	.310 (P<.001)	.211 (P<.001)
มติดการ ทำงาน	.332 (P<.001)	.355 (P<.001)	.324 (P<.001)	.431 (P<.001)	.244 (P<.001)	.386 (P<.001)	.324 (P<.001)	.360 (P<.001)	.231 (P<.001)

ตารางที่ 8 (ต่อ) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของ DAQOL และ SF-36 (N=986)

DAQOL	SF-36								
	PF	RP	BP	GH	SF	VT	RE	MH	HT
4.ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม									
มิติครอบครัว	.140 (P<.001)	.193 (P<.001)	.216 (P<.001)	.336 (P<.001)	.236 (P<.001)	.352 (P<.001)	.237 (P<.001)	.403 (P<.001)	.231 (P<.001)
มิติเพื่อนฝูง	.234 (P<.001)	.234 (P<.001)	.208 (P<.001)	.340 (P<.001)	.204 (P<.001)	.302 (P<.001)	.237 (P<.001)	.328 (P<.001)	.218 (P<.001)
5.ด้านสิ่งแวดล้อม									
มิติแหล่งเงิน	.192 (P<.001)	.238 (P<.001)	.239 (P<.001)	.250 (P<.001)	.169 (P<.001)	.325 (P<.001)	.275 (P<.001)	.361 (P<.001)	.200 (P<.001)
มิติความเป็นอิสระฯ	.207 (P<.001)	.251 (P<.001)	.194 (P<.001)	.385 (P<.001)	.193 (P<.001)	.360 (P<.001)	.236 (P<.001)	.380 (P<.001)	.218 (P<.001)
มิติสุขภาพฯ	.140 (P<.001)	.131 (P<.001)	.108 (P=.001)	.263 (P<.001)	.153 (P<.001)	.260 (P<.001)	.092 (P=.004)	.255 (P<.001)	.180 (P<.001)
มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย	.178 (P<.001)	.162 (P<.001)	.140 (P<.001)	.284 (P<.001)	.157 (P<.001)	.270 (P<.001)	.176 (P<.001)	.279 (P<.001)	.220 (P<.001)
6. ด้านความเชื่อส่วนบุคคล									
มิติจิตวิญญาณ	.176 (P<.001)	.212 (P<.001)	.160 (P<.001)	.327 (P<.001)	.204 (P<.001)	.319 (P<.001)	.236 (P<.001)	.330 (P<.001)	.258 (P<.001)
7.ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม									
ชีวิตโดยรวม	.258 (P<.001)	.317 (P<.001)	.334 (P<.001)	.569 (P<.001)	.253 (P<.001)	.493 (P<.001)	.363 (P<.001)	.478 (P<.001)	.377 (P<.001)

หมายเหตุ สถิติที่ใช้คือ Pearson Correlation Coefficient ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

PF คือ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย

VT คือ ด้านพลังงาน

RP คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย

MH คือ ด้านสุขภาพจิตทั่วไป

RE คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์

BP คือ ด้านความเจ็บปวด

GH คือ ด้านสุขภาพทั่วไป

HT คือ คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ

SF คือ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ตารางที่ 8 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง DAQOL กับ SF-36 พบว่าทุกด้านของ DAQOL มีความสัมพันธ์กับมิติของ SF-36 ยกเว้น ในมิติการดำเนินชีวิตประจำวัน ของ DAQOL กับ ด้านคำถามเปรียบเทียบสุขภาพของ SF-36 เพียงมิติเดียว

ความสัมพันธ์ที่พบว่าเป็นไปในเชิงบวกตามที่วางสมมติฐานไว้ คือ

- ด้านสุขภาพร่างกาย (ทั้ง 5 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาด้านอาการทางจิตเวช มิติการนอนหลับพักผ่อนและมิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับทุกด้านของแบบวัด SF-36
- ด้านจิตใจ (ทั้ง 5 มิติ คือ มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล มิติการนับถือตนเอง มิติความจำ และมิติความคิดและสมาธิ) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ ด้านสุขภาพจิตทั่วไป ด้านพลังงานและด้านสุขภาพทั่วไปของแบบวัด SF-36
- ด้านระดับความเป็นอิสระ (ทั้ง 3 มิติ คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา และมิติการทำงาน) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับทุกด้านของแบบวัด SF-36 ยกเว้นมิติการดำเนินชีวิตประจำวันไม่สัมพันธ์กับคำถามเปรียบเทียบสุขภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจากข้อคำถามในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งการประกอบกิจวัตรประจำวัน แต่ในขณะที่คำถามเปรียบเทียบสุขภาพจะถามในเรื่องความคิดเห็นในเรื่องสุขภาพโดยทั่ว ๆ ไปเมื่อเทียบกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ที่บางคนซึ่งรู้สึกว่าตัวเองสุขภาพไม่ค่อยดีเมื่อเทียบกับผู้อื่น แต่ยังสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ
- ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (ทั้ง 2 มิติ คือ มิติครอบครัวและมิติเพื่อนฝูง) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ ด้านสุขภาพจิตทั่วไปและด้านสุขภาพทั่วไปของแบบวัด SF-36
- ด้านสิ่งแวดล้อม (ทั้ง 4 มิติ คือ มิติแหล่งเงิน มิติความเป็นอิสระ มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ ด้านสุขภาพจิตทั่วไปและด้านสุขภาพทั่วไปของแบบวัด SF-36
- ด้านความเชื่อส่วนบุคคล (มิติจิตวิญญาณ) มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับด้านการทำหน้าที่ทางสังคม ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ ด้านสุขภาพจิตทั่วไปและด้านสุขภาพทั่วไปของแบบวัด SF-36
- ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกตามสมมติฐานที่วางไว้กับทุกด้านของแบบวัด SF-36

สรุปว่า DAQOL มีความตรงเชิงโครงสร้าง เนื่องจากมีความสัมพันธ์เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้

2. Known-group validity

2.1 ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในขั้นตอนการรักษาต่าง ๆ

ตารางที่ 9 ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในระหว่างการรักษาในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 รูปแบบ

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย				df1=3, df2=982	
	กลุ่มที่ 1 (N=208)	กลุ่มที่ 2 (N=274)	กลุ่มที่ 3 (N=317)	กลุ่มที่ 4 (N=187)	F-ratio	P-value
1. ด้านสุขภาพร่างกาย						
Q1a	4.27±0.68 ^{ab}	4.27±0.73 ^a	4.39±0.61 ^{ab}	4.43±0.52 ^b	3.659	.012
Q1b	3.81±1.08 ^{ab}	3.79±1.08 ^b	3.77±1.07 ^b	4.06±0.91 ^a	3.637	.013
Q1c	4.76±0.42 ^a	4.64±0.68 ^a	4.75±0.54 ^a	4.77±0.46 ^a	2.810	.038
Q2	3.70±1.08 ^{ab}	3.49±1.05 ^b	3.57±1.02 ^b	3.96±0.93 ^a	8.687	<.001
Q3	4.52±0.73 ^b	4.30±0.90 ^a	4.60±0.65 ^b	4.70±0.55 ^b	12.896	<.001
2. ด้านจิตใจ						
Q4a	4.08±0.88 ^a	3.56±0.99 ^b	3.78±0.86 ^c	4.19±0.75 ^a	24.101	<.001
Q4b	4.01±0.83 ^{ab}	3.77±0.98 ^c	3.82±0.84 ^b	4.09±0.85 ^a	6.906	<.001
Q5	3.28±0.98 ^{ab}	3.16±0.93 ^a	3.39±0.90 ^b	3.47±0.94 ^b	5.025	.002
Q6a	3.98±0.85 ^{ab}	3.83±1.00 ^a	3.91±0.88 ^{ab}	4.06±0.82 ^b	2.882	.035
Q6b	3.75±0.84 ^{ab}	3.63±0.93 ^a	3.82±0.77 ^b	3.77±0.95 ^{ab}	2.438	.063
3. ด้านระดับของความ เป็นอิสระ						
Q7	3.80±1.03 ^a	3.53±1.14 ^b	3.82±0.99 ^{ac}	3.78±0.93 ^{abc}	4.570	.003
Q8	3.96±1.14 ^a	3.78±1.12 ^a	4.47±0.73 ^b	4.48±0.79 ^b	35.274	<.001
Q9	3.82±0.88 ^{ac}	3.66±0.90 ^a	4.03±0.80 ^b	3.95±0.80 ^{bc}	9.804	<.001
4. ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม						
Q11	4.04±0.82 ^{ab}	3.93±0.95 ^a	4.14±0.86 ^b	4.13±0.83 ^{ab}	3.211	.022
Q12	3.55±0.87 ^{ab}	3.48±0.88 ^a	3.64±0.78 ^{ab}	3.75±0.85 ^b	4.477	.004

ตารางที่ 9 (ต่อ) ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในระหว่างการรักษาในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 รูปแบบ

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย				df1=3, df2=982	
	กลุ่มที่ 1 (N=208)	กลุ่มที่ 2 (N=274)	กลุ่มที่ 3 (N=317)	กลุ่มที่ 4 (N=187)	F-ratio	P-value
5.ด้านสิ่งแวดล้อม						
Q13	3.23±0.90 ^a	3.29±0.85 ^a	3.25±0.88 ^a	3.51±0.85 ^b	4.497	.004
Q14	3.57±0.83 ^{ab}	3.45±0.95 ^a	3.70±0.86 ^b	3.70±0.82 ^b	5.218	.001
Q15	3.72±0.82 ^a	3.65±0.88 ^a	3.75±0.89 ^a	3.72±0.82 ^a	0.669	.571
Q16	3.81±0.81 ^{ab}	3.72±0.91 ^a	3.82±0.80 ^{ab}	3.95±0.76 ^b	2.963	.031
6.ด้านความเชื่อส่วนบุคคล						
Q17	3.70±0.91 ^{ab}	3.55±1.08 ^a	3.86±0.92 ^b	3.79±0.87 ^b	5.554	.001
7.ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม						
Q18	3.66±0.70 ^{ab}	3.55±0.78 ^a	3.72±0.69 ^{bc}	3.88±0.64 ^c	8.705	<.001
<u>แบบวัด SF-36</u>						
PF	79.58±18.53 ^{ac}	77.52±20.27 ^a	81.79±17.06 ^{bc}	84.81±13.49 ^b	6.851	<.001
RP	74.15±35.82 ^b	60.99±37.48 ^a	74.60±33.48 ^b	82.09±28.63 ^b	15.638	<.001
BP	74.95±21.26 ^b	69.40±23.94 ^c	72.54±19.90 ^{bc}	80.62±18.43 ^a	10.995	<.001
GH	61.30±20.87 ^b	58.36±20.64 ^b	66.23±19.09 ^{ac}	68.22±17.82 ^a	12.583	<.001
SF	66.20±21.72 ^{ab}	61.17±23.18 ^a	67.43±21.44 ^b	69.45±20.46 ^b	6.448	<.001
VT	61.68±18.08 ^a	56.51±19.41 ^b	61.56±16.21 ^a	67.86±16.07 ^c	15.543	<.001
RE	68.77±39.25 ^a	57.84±42.23 ^b	69.62±36.39 ^a	80.18±32.84 ^c	12.964	<.001
MH	66.07±17.40 ^a	60.32±19.46 ^b	64.61±17.96 ^a	71.12±16.24 ^c	13.598	<.001
HT	63.89±30.33 ^b	61.95±32.89 ^b	76.97±27.52 ^c	82.49±24.81 ^{ac}	26.854	<.001

หมายเหตุ สถิติที่ใช้คือ one way ANOVA วิเคราะห์ Post-hoc ใช้วิธี Tukey's test ที่ระดับนัยสำคัญ

$$\alpha = 0.05$$

a, b, c แสดงความแตกต่างในแต่ละกลุ่ม ตัวเลขที่มีอักษรห้อยเหมือนกัน เช่น a เหมือนกัน

หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ป่วยนอกระยะถอนพิษยา

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ป่วยในระยะถอนพิษยา

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ป่วยในขั้นฟื้นฟูสมรรถภาพ

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ป่วยระยะติดตามผล

Q1a คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป

Q1b คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

Q1c คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช

Q2 คือ มิติการนอนหลับพักผ่อน

Q9 คือ มิติการทำงาน

Q3 คือ มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด

Q11 คือ มิติครอบครัว

Q4a คือ มิติอารมณืด้านความรู้สึกซึมเศร้า

Q12 คือ มิติเพื่อนฝูง

Q4b มิติอารมณืด้านความวิตกกังวล

Q13 คือ มิติแหล่งเงิน

Q5 คือ มิติการนับถือตนเอง

Q14 คือ มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต

Q6a คือ มิติความจำ

Q15 คือ มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม

Q6b คือ มิติความคิดและสมาธิ

Q16 คือ มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย

Q7 คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน

Q17 คือ มิติจิตวิญญาณ

Q8 คือ มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา

Q18 คือ ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม

PF คือ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย

VT คือ ด้านพลังงาน

RP คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย

MH คือ ด้านสุขภาพจิตทั่วไป

RE คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์

BP คือ ด้านความเจ็บปวด

GH คือ ด้านสุขภาพทั่วไป

HT คือ คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ

SF คือ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ตารางที่ 9 แสดงความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการรักษาทั้ง 4 รูปแบบ ข้อมูลจากแบบวัด DAQOL พบว่าผู้ป่วยกลุ่มที่ 4 หรือผู้ป่วยระยะติดตามผลมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้ป่วยกลุ่มที่ 2 หรือผู้ป่วยในระยะถอนพิษยาทุกมิติ ยกเว้น มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (Q1c) มิติความคิดและสมาธิ (Q6b) มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (Q7) มิติครอบครัว (Q11) และมิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (Q15) ทั้งนี้อาจเนื่องจาก

มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (Q1c) ผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตเวชเนื่องจากยาเสพติดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ป่วยที่มีอาการทางจิตเวชเนื่องมาจากการใช้ยาเสพติดและเมื่อหยุดใช้ยาเสพติดใช้เวลารักษาประมาณ 1 เดือนอาการเหล่านี้ก็จะหายไป และอีกประเภทคือผู้ป่วยที่มีแนวโน้มที่จะมีอาการทางจิตเวชอยู่แล้ว เมื่อใช้ยาเสพติด ๆ จะเป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดอาการทางจิตเวช ผู้ป่วยประเภทนี้อาจต้องใช้เวลาในการรักษาอาการทางจิตเวชนานเป็นปี ๆ ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของค่าคะแนนในมิตินี้

มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (Q7) คำถามในมิตินี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเองในการประกอบกิจวัตรประจำวัน และผู้ป่วยที่เข้ามาบำบัดเป็นผู้ป่วยที่ไม่มีอาการทางกายหนักมากจนไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ เพราะหากผู้ป่วยมีโรคแทรกทางกายจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทางสถานบำบัดจะแนะนำให้ผู้ป่วยรักษาอาการทางกายให้ดีขึ้นก่อนแล้วค่อยเข้ามาบำบัดยาเสพติด ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างของคะแนนในมิตินี้

มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (Q15) ผู้ป่วยไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนการรักษาขั้นตอนใด ผู้ป่วยทุกคนจะได้รับการรักษาและดูแลเรื่องสุขภาพที่เท่าเทียมกัน ทำให้ไม่เห็นความแตกต่างในมิตินี้

ส่วนมิตินึกคิดและสมาธิ (Q6b) และมิติครอบครัว (Q11) ใน 2 มิตินี้อาจต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น ผู้ป่วยต้องมีการฝึกฝนตัวเองด้วยการสวดมนต์หรือนั่งสมาธิ เพื่อจิตใจสงบและมีสมาธิมากขึ้น หรือการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัวต้องมีการปรับทั้ง 2 ฝ่ายทั้งตัวผู้ป่วยเองและครอบครัวเพื่อให้มีความเข้าอกเข้าใจและเห็นใจกันมากขึ้น

ข้อมูลจากแบบวัด SF-36 พบว่าผู้ป่วยกลุ่มที่ 4 คือ ผู้ป่วยระยะติดตามผลมีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้ป่วยในกลุ่มที่ 2 หรือผู้ป่วยในระยะถอนพิษยาอย่างมีนัยสำคัญในทุกด้าน

ตารางที่ 10 ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในระหว่างการรักษาในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 รูปแบบ

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (W^2)
<u>ด้านสุขภาพร่างกาย</u>	
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป	0.008
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก	0.008
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช	0.006
- มิติการนอนหลับพักผ่อน	0.023
- มิติการไม่พึงพิงยาเสพติด	0.035
<u>ด้านจิตใจ</u>	
- มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกรู้สึกซึมเศร้า	0.066
- มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล	0.018
- มิติการนับถือตนเอง	0.012
- มิติความจำ	0.006
- มิติความคิดและสมาธิ	0.004

ตารางที่ 10 (ต่อ) ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งอยู่ในระหว่างการรักษาในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้ง 4 รูปแบบ

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (ω^2)
<u>ด้านระดับของความเป็นอิสระ</u>	
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	0.011
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	0.095
- มิติการทำงาน	0.026
<u>ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม</u>	
- มิติครอบครัว	0.007
- มิติเพื่อนฝูง	0.011
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>	
- มิติแหล่งเงิน	0.011
- มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต	0.013
- มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	0.000
- มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย	0.006
<u>ด้านความเชื่อส่วนบุคคล</u>	
- มิติจิตวิญญาณ	0.014
ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม	0.023
<u>แบบวัด SF-36</u>	
- ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF)	0.018
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP)	0.043
- ด้านความเจ็บปวด (BP)	0.030
- ด้านสุขภาพทั่วไป (GH)	0.034
- ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF)	0.016
- ด้านพลังงาน (VT)	0.043
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE)	0.035
- ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH)	0.037
- คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (HT)	0.073

เมื่อพิจารณารางที่ 10 จากเกณฑ์ Effect size ของ Cohen (1988) ซึ่งระบุว่าถ้า

Effect size (ω^2) = 0.010 แสดงว่า Effect size ต่ำ

Effect size (ω^2) = 0.059 แสดงว่า Effect size ปานกลาง

Effect size (ω^2) = 0.138 แสดงว่า Effect size สูง

พบว่าเมื่อเปรียบเทียบค่า Effect size ของแบบวัด DAQOL และ SF-36

- ด้านสุขภาพทางร่างกายของแบบวัด DAQOL ทั้ง 5 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป (0.008) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (0.008) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (0.006) มิติการนอนหลับพักผ่อน (0.023) มิติการไม่พึงพิงยาเสพติด (0.035) ล้วนมี effect size น้อย เมื่อเปรียบเทียบกับมิติของ SF-36 ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF) (0.018) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.043) ด้านความเจ็บปวด (BP) (0.030) และด้านพลังงาน (VT) (0.043) พบว่าแบบวัด DAQOL มี effect size น้อยกว่า SF-36

- ด้านจิตใจของแบบวัด DAQOL มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า (0.066) มี effect size ปานกลาง แต่มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล (0.018) มิติการนับถือตนเอง (0.012) มิติความจำ (0.006) และมิติความคิดและสมาธิ (0.004) มี effect size ต่ำ ส่วนแบบวัด SF-36 ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH) (0.037) มี effect size ต่ำ แบบวัด DAQOL มี Effect size ระดับต่ำ ยกเว้นมิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้ามี effect size ปานกลางซึ่งสูงกว่า effect size ของ SF-36 ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH)

- ด้านระดับของความเป็นอิสระของแบบวัด DAQOL ทั้ง 3 มิติ คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (0.011) และมิติการทำงาน (0.026) มี effect size ต่ำ ส่วนมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (0.095) มี effect size ขนาดปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบกับแบบวัด SF-36 ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.043) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE) (0.035) และด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) (0.016) ล้วนมี effect size ต่ำ แบบวัด DAQOL มี Effect size ระดับต่ำ ยกเว้นมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา มี effect size ปานกลางซึ่งสูงกว่า effect size ของ SF-36 ทุกด้าน

- ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 2 มิติ คือ มิติครอบครัว (0.007) และ มิติเพื่อนฝูง (0.011) มี effect size ต่ำ ส่วนแบบวัด SF-36 ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) (0.016) มี effect size ต่ำ แบบวัด DAQOL มี Effect size น้อยกว่า SF-36

- ด้านสิ่งแวดล้อมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 4 มิติ คือ มิติแหล่งเงิน (0.011) มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต (0.013) มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (0.000) มิติสภาพแวดล้อมที่พอกอาศัย (0.006) ล้วนมีค่า Effect size ในระดับต่ำ

- ด้านความเชื่อส่วนบุคคลของแบบวัด DAQOL คือ มิติจิตวิญญาณ (0.014) มีค่า Effect size ใน

ระดับต่ำ

- ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (0.023) ของแบบวัด DAQOL เปรียบเทียบกับด้านสุขภาพทั่วไป (GH) (0.034) ของแบบวัด SF-36 พบว่า DAQOL มี Effect size น้อยกว่า SF-36

โดยรวมพบว่าคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL มี Effect size น้อยกว่าแบบวัด SF-36 และอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้น DAQOL ในมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษาและมีคิอรรถมด้านความรู้สึกซึมเศร้า มี effect size ระดับปานกลาง แสดงว่า ความสามารถในการจำแนกความแตกต่างของกลุ่มที่อยู่ในขั้นตอนการรักษาต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดของยาเสพติดแตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดยาเสพติดแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย				df1=3, df2=612	
	กลุ่มที่ 1 (N=483)	กลุ่มที่ 2 (N=51)	กลุ่มที่ 3 (N=29)	กลุ่มที่ 4 (N=53)	F-ratio	P-value
1.ด้านสุขภาพร่างกาย						
Q1a	4.47±0.52 ^a	3.81±0.91 ^b	3.91±0.97 ^b	3.70±0.89 ^b	41.262	<.001
Q1b	3.99±0.94 ^a	3.17±1.24 ^b	3.60±1.25 ^{ab}	3.04±1.17 ^b	22.358	<.001
Q1c	4.78±0.50 ^a	4.68±0.53 ^{ab}	4.67±0.72 ^{ab}	4.53±0.64 ^b	4.254	.005
Q2	3.84±0.94 ^a	3.22±1.09 ^b	3.16±1.14 ^b	2.86±1.29 ^b	22.297	<.001
Q3	4.66±0.61 ^a	4.22±0.96 ^b	4.09±0.98 ^b	3.87±1.06 ^b	26.142	<.001
2.ด้านจิตใจ						
Q4a	3.98±0.84 ^b	3.74±0.97 ^{ab}	3.84±0.86 ^b	3.30±1.10 ^a	10.219	<.001
Q4b	4.05±0.82 ^b	3.90±0.90 ^b	3.68±1.02 ^{ab}	3.30±0.96 ^a	13.758	<.001
Q5	3.37±0.95 ^a	3.34 ±0.84 ^a	3.39±0.97 ^a	3.24±1.01 ^a	0.312	.816
Q6a	4.04±0.85 ^a	3.75±0.92 ^{ab}	3.67±1.26 ^{ab}	3.59±1.00 ^b	6.092	<.001
Q6b	3.87±0.86 ^a	3.83±0.72 ^a	3.60±0.96 ^a	3.62±0.81 ^a	2.229	.084
3.ด้านระดับของความ เป็นอิสระ						
Q7	3.82±1.02 ^a	3.64±1.16 ^a	3.47±1.26 ^a	3.82±0.77 ^a	1.480	.219
Q8	4.39±0.82 ^a	3.30±1.18 ^b	3.19±1.30 ^b	3.39±1.31 ^b	46.946	<.001
Q9	3.96±0.86 ^a	3.73±0.82 ^a	3.65±0.87 ^a	3.80±0.75 ^a	2.432	.064
4.ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม						
Q11	4.19±0.83 ^a	4.24±0.73 ^a	4.00±0.79 ^{ab}	3.62±1.04 ^b	7.593	<.001
Q12	3.65±0.84 ^a	3.59±0.92 ^a	3.39±0.77 ^a	3.57±0.84 ^a	0.973	.405

ตารางที่ 11 (ต่อ) ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดยาเสพติดแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย				df1=3, df2=612	
	กลุ่มที่ 1 (N=483)	กลุ่มที่ 2 (N=51)	กลุ่มที่ 3 (N=29)	กลุ่มที่ 4 (N=53)	F-ratio	P-value
5.ด้านสิ่งแวดล้อม						
Q13	3.37±0.87 ^a	3.29±0.90 ^{ab}	3.25±0.84 ^{ab}	2.92±1.00 ^b	4.227	.006
Q14	3.69±0.86 ^a	3.69±0.73 ^a	3.57±0.90 ^a	3.43±0.88 ^a	1.568	.196
Q15	3.78±0.83 ^a	3.69±0.73 ^a	3.53±0.88 ^a	3.55±0.77 ^a	2.054	.105
Q16	3.91±0.81 ^a	3.75±0.80 ^a	3.59±0.72 ^a	3.73±0.90 ^a	2.420	.065
6.ด้านความเชื่อส่วนบุคคล						
Q17	3.78±0.96 ^a	3.55±1.02 ^a	3.66±0.98 ^a	3.93±0.95 ^a	1.469	.222
7.ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม						
Q18	3.75±0.71 ^a	3.57±0.72 ^{ab}	3.60±0.65 ^{ab}	3.46±0.83 ^b	3.428	.017
<u>แบบวัด SF-36</u>						
PF	81.27±18.24 ^a	76.86±19.52 ^a	75.00±20.09 ^a	74.90±20.47 ^a	3.217	.022
RP	74.79±34.08 ^a	59.50±42.82 ^b	62.93±39.88 ^{ab}	64.62±38.74 ^{ab}	4.439	.004
BP	76.19±20.09 ^a	65.69±22.53 ^b	66.81±23.42 ^{ab}	61.93±24.72 ^b	11.446	<.001
GH	65.09±19.15 ^a	55.98±25.12 ^b	59.14±22.32 ^{ab}	54.81±22.93 ^b	7.010	<.001
SF	67.13±21.70 ^a	67.65±20.94 ^a	62.50±20.59 ^a	62.50±21.09 ^a	1.125	.338
VT	62.67±17.82 ^a	57.50±18.11 ^a	59.14±15.98 ^a	58.17±18.97 ^a	2.271	.079
RE	71.76±37.50 ^a	56.21±44.47 ^b	65.52±39.32 ^{ab}	60.38±43.39 ^{ab}	3.609	.013
MH	65.71±18.57 ^a	65.92±18.34 ^a	63.45±16.69 ^a	63.38±18.73 ^a	0.371	.774
HT	73.55±30.12 ^a	64.71±30.89 ^a	74.14±27.13 ^a	69.81±28.32 ^a	1.523	.207

หมายเหตุ สถิติที่ใช้คือ one way ANOVA วิเคราะห์ Post-hoc ใช้วิธี Tukey's test ที่ระดับนัยสำคัญ

$\alpha = 0.05$

a, b, c แสดงความแตกต่างในแต่ละกลุ่ม ตัวเลขที่มีอักษรห้อยเหมือนกัน หมายถึง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาบ้าเพียงชนิดเดียว

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ป่วยซึ่งใช้เฮโรอินเพียงชนิดเดียว

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาเสพติด 2 ชนิด คือ ยาบ้าและเฮโรอิน

กลุ่มที่ 4 คือ ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาเสพติดมากกว่า 2 ชนิด คือ ยาบ้า เฮโรอีนและยาเสพติดชนิดอื่น

Q1a คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป

Q1b คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก

Q1c คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช

Q2 คือ มิติการนอนหลับพักผ่อน

Q9 คือ มิติการทำงาน

Q3 คือ มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด

Q11 คือ มิติครอบครัว

Q4a คือ มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า

Q12 คือ มิติเพื่อนฝูง

Q4b คือ มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล

Q13 คือ มิติแหล่งเงิน

Q5 คือ มิติการนับถือตนเอง

Q14 คือ มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต

Q6a คือ มิติความจำ

Q15 คือ มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม

Q6b คือ มิติความคิดและสมาธิ

Q16 คือ มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย

Q7 คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน

Q17 คือ มิติจิตวิญญาณ

Q8 คือ มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา

Q18 คือ ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม

PF คือ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย

VT คือ ด้านพลังงาน

RP คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย

MH คือ ด้านสุขภาพจิตทั่วไป

RE คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์

BP คือ ด้านความเจ็บปวด

GH คือ ด้านสุขภาพทั่วไป

HT คือ คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ

SF คือ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

ตารางที่ 11 แสดงความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดของยาเสพติดแตกต่างกัน พบว่าโดยรวมผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 (ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาบ้าเพียงชนิดเดียว) มีคะแนนในแบบวัด DAQOL สูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 12 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป (Q1a) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (Q1b) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (Q1c) มิติการนอนหลับพักผ่อน (Q2) มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด (Q3) มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า (Q4a) มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล (Q4b) มิติความจำ (Q6a) มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (Q8) มิติครอบครัว (Q11) มิติแหล่งเงิน (Q13) และด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (Q18) ส่วนใหญ่ผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 หรือผู้ป่วยซึ่งใช้ยาบ้าเพียงชนิดเดียว มีคุณภาพชีวิตแตกต่างจากผู้ป่วยกลุ่มที่ 3 (ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาเสพติด 2 ชนิด คือ ยาบ้าและเฮโรอีน) และกลุ่มที่ 4 (ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาเสพติดมากกว่า 2 ชนิด คือ ยาบ้า เฮโรอีนและยาเสพติดชนิดอื่น) ซึ่งเป็น 2 กลุ่มที่มีคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด ส่วนมิติของ DAQOL อีก 9 มิติ ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริรัตน (2551) ใน 8 มิติ คือ มิติการนับถือตนเอง (Q5) มิติความคิดและสมาธิ (Q6b) มิติการทำงาน (Q9) มิติเพื่อนฝูง (Q12) มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย

มั่นคงในชีวิต (Q14) มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (Q15) มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย (Q16) และ มิติจิตวิญญาณ (Q17) ยกเว้นมิติการดำเนินชีวิตการดำเนินชีวิตประจำวัน (Q7) ทั้งนี้ในมิติเหล่านี้ไม่ว่า ผู้ป่วยจะใช้ยาเสพติดชนิดใดหรือจำนวนกี่ชนิดก็ตาม ขณะเข้ารับการรักษา มักมีอาการหนักมาก จนต้อง เข้ารับการรักษาด้วยความจำยอม ทำให้ผู้ป่วยมีคะแนนในมิติเหล่านี้ต่ำเหมือน ๆ กันในทุกกลุ่ม ดังนั้น การรักษาจึงไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดสารเสพติดแตกต่างกัน

สำหรับแบบวัด SF-36 พบว่า โดยรวมผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 (ผู้ป่วยซึ่งใช้ยาบ้าเพียงชนิดเดียว) มี คะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF) ด้าน บทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) ด้านความเจ็บปวด (BP) ด้านสุขภาพทั่วไป (GH) และ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE) ส่วนคุณภาพชีวิตด้านที่ไม่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) ด้านพลังงาน (VT) ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH) และคำถาม เปรียบเทียบสุขภาพ (HT)

ตารางที่ 12 ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดยาเสพติดแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (ω^2)
ด้านสุขภาพร่างกาย	

- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป	0.167
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก	0.095
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช	0.016
- มิติการนอนหลับพักผ่อน	0.094
- มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด	0.109
<u>ด้านจิตใจ</u>	
- มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า	0.043
- มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล	0.059
- มิติการนับถือตนเอง	0.000
- มิติความจำ	0.024
- มิติความคิดและสมาธิ	0.006
<u>ด้านระดับของความเป็นอิสระ</u>	
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	0.002
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	0.184
- มิติการทำงาน	0.007
<u>ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม</u>	
- มิติครอบครัว	0.031
- มิติเพื่อนฝูง	0.000
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>	
- มิติแหล่งเงิน	0.015
- มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต	0.003
- มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	0.005
- มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย	0.007
<u>ด้านความเชื่อส่วนบุคคล</u>	
- มิติจิตวิญญาณ	0.002
ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม	0.012

ตารางที่ 12 (ต่อ) ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งใช้จำนวนชนิดยาเสพติดแตกต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (ω^2)
แบบวัด SF-36	

- ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF)	0.011
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP)	0.017
- ด้านความเจ็บปวด (BP)	0.048
- ด้านสุขภาพทั่วไป (GH)	0.029
- ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF)	0.001
- ด้านพลังงาน (VT)	0.006
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE)	0.013
- ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH)	0.000
- คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (HT)	0.003

เมื่อพิจารณาตารางที่ 12 จากเกณฑ์ Effect size ของ Cohen (1988) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบค่า effect size ของแบบวัด DAQOL และ SF-36

- ด้านสุขภาพทางร่างกายของแบบวัด DAQOL ทั้ง 5 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการนอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป (0.167) มี effect size สูง มิติการปลอดจากอาการนอนพิษยาด้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (0.095) มิติการนอนหลับพักผ่อน (0.094) และมิติการไม่พึงพึงยาเสพติด (0.109) มี effect size ระดับปานกลาง ยกเว้นมิติการปลอดจากอาการนอนพิษยาด้านอาการทางจิตเวช (0.016) มี effect size ต่ำ มิติของ SF-36 ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF) (0.011) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.017) ด้านความเจ็บปวด (BP) (0.048) และด้านพลังงาน (VT) (0.006) ล้วนมี effect size ต่ำ พบว่าแบบวัด DAQOL มี effect size มากกว่า SF-36

- ด้านจิตใจของแบบวัด DAQOL ทั้ง 5 มิติ คือ มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า (0.043) มิติการนับถือตนเอง (0.000) มิติความจำ (0.024) มิติความคิดและสมาธิ (0.006) มี effect size ต่ำ ยกเว้นมิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล (0.059) มี effect size ปานกลาง ส่วนแบบวัด SF-36 ในด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH) (0.000) มี effect size ต่ำ พบว่าแบบวัด DAQOL มี effect size มากกว่า SF-36

- ด้านระดับของความเป็นอิสระของแบบวัด DAQOL ทั้ง 3 มิติ คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (0.002) และมิติการทำงาน (0.007) มี effect size ต่ำ ยกเว้นมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (0.184) มี effect size สูงเมื่อเปรียบเทียบกับแบบวัด SF-36 ในด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.017) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE) (0.013) และด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

(SF) (0.001) ล้วนมี effect size ต่ำ แบบวัด DAQOL มี Effect size ระดับต่ำยกเว้นมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษามี effect size สูงซึ่งสูงกว่า effect size ของ SF-36 ทุกด้าน

- ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 2 มิติ คือ มิติครอบครัว (0.031) และ มิติเพื่อนฝูง (0.000) มี effect size ต่ำ ส่วนแบบวัด SF-36 ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) (0.001) พบว่าแบบวัด DAQOL มิติครอบครัวมี Effect size มากกว่า SF-36

- ด้านสิ่งแวดล้อมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 4 มิติ คือ มิติแหล่งเงิน (0.015) มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต (0.003) มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (0.005) มิติสภาพแวดล้อมที่พอกอภัย (0.007) ล้วนมีค่า Effect size ในระดับต่ำ

- ด้านความเชื่อส่วนบุคคลของแบบวัด DAQOL คือ มิติจิตวิญญาณ (0.002) มีค่า Effect size ในระดับต่ำ

- ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (0.012) ของแบบวัด DAQOL เปรียบเทียบกับด้านสุขภาพทั่วไป (GH) (0.029) ของแบบวัด SF-36 พบว่า DAQOL มี Effect size น้อยกว่า SF-36

โดยรวมพบว่าคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL มี Effect size มากกว่าแบบวัด SF-36 แสดงว่าสามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มซึ่งใช้จำนวนชนิดของยาเสพติดแตกต่างกันได้ดีกว่า

2.3 ความแตกต่างตามจำนวนครั้งในการรักษา

ตารางที่ 13 ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งจำนวนครั้งในการรักษาต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย			df1=2, df2=982	
	กลุ่มที่ 1 (N=740)	กลุ่มที่ 2 (N=189)	กลุ่มที่ 3 (N=57)	F-ratio	P-value
1.ด้านสุขภาพร่างกาย					
Q1a	4.42±0.58 ^a	4.14±0.76 ^b	3.94±0.78 ^b	25.687	<.001
Q1b	3.95±1.00 ^a	3.54±1.09 ^b	3.45±1.21 ^b	15.915	<.001
Q1c	4.78±0.48 ^a	4.59±0.71 ^b	4.49±0.60 ^b	15.018	<.001
Q2	3.74±1.00 ^a	3.46±1.04 ^b	3.16±1.31 ^b	12.428	<.001
Q3	4.61±0.65 ^a	4.27±0.90 ^b	4.07±0.97 ^b	20.051	<.001
2.ด้านจิตใจ					
Q4a	3.92±0.89 ^a	3.73±0.94 ^b	3.53±1.04 ^b	7.307	.001
Q4b	3.97±0.85 ^a	3.72±0.98 ^b	3.57±0.96 ^b	9.953	<.001
Q5	3.36±0.92 ^a	3.20 ±0.97 ^a	3.26±1.06 ^a	2.353	.096
Q6a	3.99±0.88 ^a	3.81±0.92 ^b	3.62±0.93 ^b	6.828	.001
Q6b	3.78±0.86 ^a	3.63±0.89 ^a	3.62±0.90 ^a	2.648	.071
3.ด้านระดับของความ เป็นอิสระ					
Q7	3.73±1.04 ^a	3.74±1.03 ^a	3.67±1.04 ^a	0.102	.903
Q8	4.28±0.90 ^a	3.95±1.18 ^b	3.56±1.29 ^c	19.873	<.001
Q9	3.90±0.85 ^a	3.78±0.90 ^a	3.70±0.81 ^a	2.562	.078
4.ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม					
Q11	4.14±0.84 ^a	3.86±0.90 ^b	3.71±1.07 ^b	12.904	<.001
Q12	3.66±0.83 ^a	3.47±0.88 ^b	3.26±0.81 ^b	8.634	<.001

ตารางที่ 13 (ต่อ) ความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งจำนวนครั้งในการรักษาต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ	ระดับคุณภาพชีวิตโดยเฉลี่ย	df1=2, df2=982
-----------------------	---------------------------	----------------

ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	กลุ่มที่ 1 (N=740)	กลุ่มที่ 2 (N=189)	กลุ่มที่ 3 (N=57)	F-ratio	P-value
5.ด้านสิ่งแวดล้อม					
Q13	3.33±0.86 ^a	3.26±0.90 ^a	3.11±0.97 ^a	2.062	.128
Q14	3.64±0.87 ^a	3.53±0.92 ^a	3.39±0.84 ^a	2.869	.057
Q15	3.73±0.88 ^a	3.69±0.80 ^a	3.50±0.77 ^a	2.007	.135
Q16	3.84±0.82 ^a	3.76±0.85 ^a	3.63±0.80 ^a	2.240	.107
6.ด้านความเชื่อส่วนบุคคล					
Q17	3.75±0.96 ^a	3.70±0.99 ^a	3.55±0.96 ^a	1.151	.317
7.ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม					
Q18	3.74±0.69 ^a	3.56±0.77 ^b	3.46±0.80 ^b	7.991	<.001
<u>แบบวัด SF-36</u>					
PF	81.21±17.82 ^a	79.36±17.99 ^a	78.66±18.74 ^a	1.179	.308
RP	74.49±34.11 ^a	65.48±35.85 ^b	63.64±40.77 ^{ab}	6.768	.001
BP	75.22±21.04 ^a	69.81±21.46 ^b	67.05±23.95 ^b	7.753	<.001
GH	65.02±19.42 ^a	59.39±20.06 ^b	55.36±24.09 ^b	10.824	<.001
SF	66.84±21.80 ^a	63.76±22.43 ^{ab}	59.38±21.88 ^b	4.056	.018
VT	62.47±17.56 ^a	59.04±18.28 ^b	55.09±19.35 ^a	6.418	.002
RE	71.29±37.40 ^a	59.26±40.14 ^b	56.97±45.67 ^b	9.838	<.001
MH	66.29±17.90 ^a	61.15±18.63 ^b	60.36±20.34 ^{ab}	7.839	<.001
HT	72.57±30.57 ^a	68.52±28.85 ^{ab}	60.27±30.44 ^b	5.153	.006

หมายเหตุ สถิติที่ใช้คือ one way ANOVA วิเคราะห์ Post-hoc ใช้วิธี Tukey's test ที่ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

a, b แสดงความแตกต่างในแต่ละกลุ่ม ตัวเลขที่มีอักษรห้อยเหมือนกัน เช่น a เหมือนกัน

หมายถึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ป่วยซึ่งเข้าบำบัดรักษาพยาบาลติดจำนวน 1 ครั้ง

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ป่วยซึ่งเข้าบำบัดรักษาพยาบาลติดจำนวน 2-5 ครั้ง

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ป่วยซึ่งเข้าบำบัดรักษาพยาบาลติดมากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป

Q1a คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป

- Q1b คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก
 Q1c คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช
 Q2 คือ มิติการนอนหลับพักผ่อน Q9 คือ มิติการทำงาน
 Q3 คือ มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด Q11 คือ มิติครอบครัว
 Q4a คือ มิติอารมณณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า Q12 คือ มิติเพื่อนฝูง
 Q4b คือ มิติอารมณณ์ด้านความวิตกกังวล Q13 คือ มิติแหล่งเงิน
 Q5 คือ มิติการนับถือตนเอง Q14 คือ มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต
 Q6a คือ มิติความจำ Q15 คือ มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม
 Q6b คือ มิติความคิดและสมาธิ Q16 คือ มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย
 Q7 คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน Q17 คือ มิติจิตวิญญาณ
 Q8 คือ มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา Q18 คือ ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม
 PF คือ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย VT คือ ด้านพลังงาน
 RP คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย MH คือ ด้านสุขภาพจิตทั่วไป
 RE คือ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณณ์ BP คือ ด้านความเจ็บปวด
 GH คือ ด้านสุขภาพทั่วไป HT คือ คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ
 SF คือ ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 (ผู้ป่วยซึ่งได้รับการบำบัดรักษา 1 ครั้ง) มีคะแนนในแบบวัด DAQOL สูงสุด โดยสูงกว่ากลุ่มที่ 2 (ผู้ป่วยซึ่งได้รับการบำบัดรักษา 2-5 ครั้ง) และกลุ่มที่ 3 (ผู้ป่วยซึ่งได้รับการบำบัดรักษามากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 12 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป (Q1a) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (Q1b) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (Q1c) มิติการนอนหลับพักผ่อน (Q2) มิติการไม่พึ่งพิงยาเสพติด (Q3) มิติอารมณณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า (Q4a) มิติอารมณณ์ด้านความวิตกกังวล (Q4b) มิติความจำ (Q6a) มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (Q8) มิติครอบครัว (Q11) มิติเพื่อนฝูง (Q12) และด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (Q18) ผลทั้งหมดตรงตามที่คาดการณ์ไว้ เนื่องจากจำนวนครั้งในการรักษาแสดงถึงการใช้จ่ายอย่างต่อเนื่องและมีการเสพติดหรือรังซึ่งมีผลต่อสุขภาพทุกด้าน ทำให้กลุ่มที่มีจำนวนครั้งของการบำบัดรักษามากมีคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ น้อยกว่ากลุ่มที่มีจำนวนครั้งของการรักษาน้อยกว่า ส่วน DAQOL อีก 9 มิติไม่แตกต่างกัน ได้แก่ มิติการนับถือตนเอง (Q5) มิติความคิดและสมาธิ (Q6b) มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (Q7) มิติการทำงาน (Q9)

มิติแหล่งเงิน (Q13) มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต (Q14) มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (Q15) มิติสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย (Q16) และมิติจิตวิญญาณ (Q17) ซึ่งอาจเป็นเพราะ

เนื่องจากจำนวนครั้งในการบำบัดรักษาไม่ได้มีผลต่อมิติเหล่านี้ ถึงแม้ผู้ป่วยเข้ารับการรักษารักษาเพียงครั้งเดียวก็จะมีผลกระทบต่อมิติเหล่านี้เป็นอย่างมาก

สำหรับแบบวัด SF-36 พบว่าโดยรวม ผู้ป่วยกลุ่มที่ 1 (ผู้ป่วยซึ่งเข้ารับการบำบัดรักษา 1 ครั้ง) มีคะแนนสูงกว่าผู้ป่วยกลุ่มที่ 2 (ผู้ป่วยซึ่งเข้ารับการบำบัดรักษา 2-5 ครั้ง) และกลุ่มที่ 3 (ผู้ป่วยซึ่งเข้ารับการบำบัดรักษามากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป) อย่างมีนัยสำคัญใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) ด้านความเจ็บปวด (BP) ด้านสุขภาพทั่วไป (GH) ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) ด้านพลังงาน (VT) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE) ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH) และคำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (HT) คุณภาพชีวิตด้านที่ไม่มี ความแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF)

ตารางที่ 14 ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งจำนวนครั้งในการรักษาต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (ω^2)
---	----------------------------

<u>ด้านสุขภาพร่างกาย</u>	
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป	0.049
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก	0.030
- มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช	0.028
- มิติการนอนหลับพักผ่อน	0.023
- มิติการไม่พึงพิงยาเสพติด	0.052
<u>ด้านจิตใจ</u>	
- มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกรื่นเริง	0.013
- มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล	0.018
- มิติการนับถือตนเอง	0.003
- มิติความจำ	0.012
- มิติความคิดและสมาธิ	0.003
<u>ด้านระดับของความเป็นอิสระ</u>	
- มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน	0.000
- มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา	0.037
- มิติการทำงาน	0.003
<u>ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม</u>	
- มิติครอบครัว	0.024
- มิติเพื่อนฝูง	0.015
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>	
- มิติแหล่งเงิน	0.002
- มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต	0.004
- มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม	0.002
- มิติสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย	0.003
<u>ด้านความเชื่อส่วนบุคคล</u>	
- มิติจิตวิญญาณ	0.001
ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม	0.014

ตารางที่ 14 (ต่อ) ค่า Effect size ของความแตกต่างในกลุ่มผู้ป่วยซึ่งจำนวนครั้งในการรักษาต่างกัน

คุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ ของแบบวัด DAQOL และ SF-36	Effect size (ω^2)
แบบวัด SF-36	

- ด้านภาวะการทำงานของร่างกาย (PF)	0.001
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP)	0.012
- ด้านความเจ็บปวด (BP)	0.014
- ด้านสุขภาพทั่วไป (GH)	0.020
- ด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF)	0.006
- ด้านพลังงาน (VT)	0.011
- ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE)	0.018
- ด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH)	0.014
- คำถามเปรียบเทียบสุขภาพ (HT)	0.008

เมื่อพิจารณาตารางที่ 14 จากเกณฑ์ Effect size ของ Cohen (1988) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบค่า Effect size ของแบบวัด DAQOL และ SF-36

- ด้านสุขภาพทางร่างกายของแบบวัด DAQOL ทั้ง 5 มิติ คือ มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางกายทั่วไป (0.049) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านระบบกล้ามเนื้อและกระดูก (0.030) มิติการปลอดจากอาการถอนพิษยาต้านอาการทางจิตเวช (0.028) มิติการนอนหลับพักผ่อน (0.023) มิติการไม่พึงพิงยาเสพติด (0.052) ล้วนมี effect size น้อย มิติของ SF-36 ในด้านภาวะการทำงาน of ร่างกาย (PF) (0.001) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.012) ด้านความเจ็บปวด (BP) (0.014) และด้านพลังงาน (VT) (0.011) พบว่าแบบวัด DAQOL มี Effect size มากกว่า SF-36

- ด้านจิตใจของแบบวัด DAQOL ทั้ง 5 มิติ คือ มิติอารมณ์ด้านความรู้สึกซึมเศร้า (0.013) มิติอารมณ์ด้านความวิตกกังวล (0.018) มิติการนับถือตนเอง (0.003) มิติความจำ (0.012) มิติความคิด และสมาธิ (0.003) มี effect size ต่ำ ส่วนแบบวัด SF-36 ในด้านสุขภาพจิตทั่วไป (MH) (0.014) พบว่าไม่แตกต่างกันและอยู่ในระดับต่ำ

- ด้านระดับของความเป็นอิสระของแบบวัด DAQOL ทั้ง 3 มิติ คือ มิติการดำเนินชีวิตประจำวัน (0.000) มิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา (0.037) และมิติการทำงาน (0.003) ล้วนมี effect size ต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับแบบวัด SF-36 ในด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากสุขภาพทางกาย (RP) (0.012) ด้านบทบาทที่ถูกจำกัดเนื่องจากปัญหาทางอารมณ์ (RE) (0.018) และด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) (0.006) พบว่าแบบวัด DAQOL มี effect size น้อยกว่า SF-36 ยกเว้นมิติการไม่ต้องพึ่งพิงการรักษา

- ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 2 มิติ คือ มิติครอบครัว (0.024) และ มิติเพื่อนฝูง (0.015) มี effect size ต่ำ ส่วนแบบวัด SF-36 ในด้านการทำหน้าที่ทางสังคม (SF) (0.006) มี effect size ต่ำ แบบวัด DAQOL มี Effect size มากกว่า SF-36

- ด้านสิ่งแวดล้อมของแบบวัด DAQOL ทั้ง 4 มิติ คือ มิติแหล่งเงิน (0.002) มิติความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความมั่นคงในชีวิต (0.004) มิติสุขภาพและการรักษาจากสังคม (0.002) มิติสภาพแวดล้อมที่พื้กอาศัย (0.003) ล้วนมีค่า Effect size ในระดับต่ำ

- ด้านความเชื่อส่วนบุคคลของแบบวัด DAQOL คือ มิติจิตวิญญาณ (0.001) มีค่า Effect size ในระดับต่ำ

- ด้านคุณภาพชีวิตโดยรวม (0.014) ของแบบวัด DAQOL เปรียบเทียบกับด้านสุขภาพทั่วไป (GH) (0.020) ของแบบวัด SF-36 พบว่า DAQOL มี Effect size น้อยกว่า SF-36

โดยรวมพบว่า คุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ของแบบวัด DAQOL มี Effect size มากกว่าแบบวัด SF-36 แสดงว่าสามารถจำแนกความแตกต่างของกลุ่มซึ่งจำนวนครั้งในการรักษาแตกต่างกันได้ดีกว่า